

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: 515/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

424/2009. (XII. 2.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) a budaörsi lakos panaszos¹ 2009. július 10-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. december 2-án megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2009. július 10-én postázott levelében a 2009. július 4-én délelőtt Budaörsön vele és társaival szemben intézkedő rendőrök fellépését sérelmezte az alábbiak szerint.

A panaszos előadta, hogy aznap 9 és 11 óra között a [párt] lakossági fórumát tartották a budaörsi Városi Klubban, ahol szimpatizánsként segített a szervezésben. Az esemény előkészítése már hetekkel korábban megkezdődött. Eredetileg erre az időpontra tervezték a Magyar Gárda toborzását is, de a 2009. július 2-án a Budapesti Ítéletábrán a feloszlatastról hozott jogerős ítéletre tekintettel ezt a programból törölték.

Az említett helyszínre 8 óra 40 perckor négy rendőrautóval több civil- és egyenruhás rendőr érkezett, és felszólították a jelenlévőket, hogy oszoljanak, mert „a megmozdulás törvénytelen, a viselt ruházatuk tiltott, a Magyar Gárda be lett tiltva, tilos a toborzás”.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A rendőrök igazoltatni kezdték a jelenlévőket, köztük a panaszost, akit felszólítottak, hogy „a Magyar Gárda jelvényével díszített pólóing”-ét vegye le, mivel tiltott jelkép van rajta, ellenkező esetben előállítják. Ennek a panaszos úgy tett eleget, hogy a pólót levette, és – a közelében tartózkodó szervező javaslatára – kifordítva vette vissza, amely véleménye szerint „igen megalázó kinézetet eredményezett”.

Az időközben a párt lakossági fórumára érkezőket a rendőrség igazoltatta, majd egy járőr kivételével a rendőrök a helyszínt elhagyták. Ezt követően érkezett meg a Hír TV forgatócsoportja. Körülbelül 25 perc múlva újra megjelentek a rendőrök – immár mindegyikük egyenruhában –, és a Magyar Gárda szervezőjét előállították a rendőrkapitányságra.

Ezt követően megjelent egy csapatszállító kisbusz, amelyben gázálarcos, „oszlátásra felkészült” rendőrök voltak. A korábban kikergetett rendőrök az előadóterembe mentek – amely magántulajdon, ezért a panaszos szerint nem lett volna joguk bemenni –, belülről bezárták az ajtót, a jelenlévőkről felvételt készítettek, igazoltatták őket – köztük a lakossági fórumra érkezett vendégeket is –, az asztalon található papírokat „elkobozták”.

A jelenlévőkkel a rendőrök „durván, néha kimondottan agresszíven” beszéltek, ami komoly félelmet keltett mind a szervezőkben, mind a résztvevőkben.

A panaszos beadványában megjegyzi, hogy a fentiek alapján „a törvénytelen és megalázó intézkedéssel” szemben pert kíván indítani, és kérte a számára megfelelő kártérítés megállapítását arra is tekintettel, hogy az esemény országosan ismertté vált a jelenlévő tévéstáb jóvoltából.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A beszerzett dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A Budaörsi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztályának 2009. július 4-én kelt hivatalos feljegyzése szerint 9 óra 20 perckor állampolgári bejelentés érkezett arra vonatkozóan, hogy a Budaörs, Károly király u. 3. szám alatti ifjúsági ház előtt a Magyar Gárda tagjai (kb. 20 fő) gyülekeznek. A kikerkező r. őrnagy forrónyomparancsnok megállapította, hogy a helyszínen 20-30 fő tartózkodik, és a Magyar Gárda tagtoborzása folyik, ezért a rendőrök megkezdték a „szükséges intézkedéseket”. Az intézkedés módjaként a feljegyzés a következőket jelölte meg: „igazoltatás, előállítás, pk-k értesítése”. A feljegyzés a bejelentés és a kivonulás időpontját egyaránt 9 óra 20 percben rögzítette.

2) (...) r. törm. és (...) r. örm. 2009. július 4-én kelt jelentése szerint a rendőri egységek 9 óra 20 perckor az ügyeletvezető utasítására jelentek meg a panaszban említett helyszínen, mivel állampolgári bejelentés érkezett, hogy ott a Magyar Gárda

tagjai gyülekeznek. Kierkezesüket követően – a jelentésben rögzített nevek alapján – öt személyt, köztük a panaszost igazoltatták, ezt az ügyeletes tisztnak szóban jelentették, majd további intézkedésig a helyszínt biztosították.

3) (...) r. őrm. és (...) r. tőrm. közösen elkészített jelentésük szerint 10 óra 20 perckor érkeztek a panaszban említett cím alatt lévő ifjúsági ház előtti területre, majd a helyszínen lévő forrónyomos parancsnok, (...) r. őrnagy vezetésével bementek az épületbe, ahol utasításra igazoltatták a helyiségben tartózkodókat – a jelentés tanúsága szerint 15 főt – akik közül a körözési nyilvántartásban senki nem szerepelt. Ezt követően az épületet elhagyták, és a környező utcákban folytattak fokozott járőrtevékenységet.

Ugyanezen két rendőr jelentést készített arról is, hogy 11 óra 10 perckor az ügyeletes vezető utasítására megjelentek a Károly király utcában. Feladatuk adatgyűjtés és tanúkutatás volt azzal összefüggésben, hogy az ifjúsági ház előtti területen a Magyar Gárda tagjai gyülekeztek. A helyszínen meghallgattak három, a közelben élő, dolgozó személyt, akik a kérdéses eseményről érdemi információval nem szolgáltak. A rendőrök az utcából 11 óra 25 perckor távoztak.

4) A Pest Megyei Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatának vezetője a Testület megkeresésére írt válaszelevelében az alábbiakat rögzítette.

2009. július 4-én 9 óra 20 perckor lakossági bejelentés érkezett a kapitányság ügyeletére, miszerint a jogerősen felosztatott Magyar Gárda Egyesület tagjai a Városi Klub előtti területen gyülekeznek, feltételezhetően tagtoborzás folyik. A válaszelevel szerint „a későbbi kihallgatások során a résztvevők elmondása alapján tisztázódott, hogy a [párt] végzett tagtoborzást”.

A bejelentés alapján három járőrpár érkezett percekon belül a helyszínre, akik ellenőrizték a bejelentésben foglaltakat, ennek érdekében a jelenlévőket igazoltatták, a továbbiakban pedig a helyszínre érkező parancsnok utasítása szerint jártak el: „figyelmeztettek, helyszínt biztosítottak, adatot gyűjtöttek, előállítottak”.

Az intézkedések jogalapjaként a levél a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) 14. § (1) bekezdését – figyelemmel a 2. § (3) bekezdésére –, a Büntető Törvénykönyvről szóló (a továbbiakban: Btk.) 1978. évi IV. törvény 212/A. §-át, a szabálysértésekről szóló 1999. LXIX. törvény (a továbbiakban: Szabs. tv.) 142/A. §-át, az Rtv.-t (közelebbi hivatkozás nélkül), valamint a 2210/09. számú, 2009. július 3-án kiadott ORFK „vezetői ajánlást” jelölte meg. A levél megjegyzi, hogy az utóbbi dokumentumot 2009. július 8-án visszavonták.

A helyszínen a rendőrök az érintettekkel közölték, hogy az intézkedés elsődleges célja a személyazonosság megállapítása az esetleges későbbi eljárások érdekében. A szabálysértőkkel közölték a szabálysértés tényét, és felhívták a figyelmüket a cselekmény – úgy mint tagtoborzás, a felosztatott egyesületre utaló jelképek, ruházat

viselése (amely „a bírósági állásfoglalás alapján garázdaság szabálysértésnek minősül”) – abbahagyására.

A levél szerint nincs arra vonatkozó információ, hogy a járőrök már a bejelentést megelőzően a helyszínre érkeztek volna, bár valószínű, hogy már korábban is a környéken járőröztek.

Az intézkedések kb. 11 óra 30 percre tartottak, ezt követően visszatérő járőrözésre, illetve a tanúk kihallgatására került sor.

A válaszlevél rögzíti, hogy a Btk. 212/A. §-a szerinti egyesületi joggal visszaélés vétsége miatt a panaszban említett eseményekkel összefüggésben ismeretlen tettes ellen büntetőeljárás van folyamatban, amelynek teljes iratanyagát másolatban mellékeli. Ilyen iratcsomag azonban a Testülethez az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül küldött válaszban nem érkezett, a Testület csupán egy jelenlévő tanúkihallgatásának jegyzőkönyvét kapta meg.

5) A panaszos kapcsán a levél rögzíti, hogy őt személyazonosságának megállapítása céljából igazoltatták, illetve felszólították a szabálysértés – a Magyar Gárdára utaló öltözet viselésének – abbahagyására, mely felszólításnak a panaszos eleget tett. A rendőrök valóban kilátásba helyezték a panaszos előállítását, figyelmeztették, hogy öltözetének viselésével szabálysértést követ el, továbbá tájékoztatták, hogy adatait rögzítik „a szükséges eljárás lefolytatása végett”, és felhívták figyelmét a panasztétel lehetőségére is. Ez utóbbi kapcsán a helyszínen a panaszos nem jelezte, hogy ezzel a joggal élni kíván.

Az igazoltatás során kiállított igazoltató lap adatait a rendőrök a Robotzsaru Neo rendszerben rögzítették, majd az iratot megsemmisítették.

6) A Testület többszöri, kifejezett kérésére a rendőrség rendelkezésre bocsátotta az országos rendőrfőkapitány nevében 2009. július 3-án aláírt „vezetői ajánlást”, amely a Magyar Gárda Egyesület feloszlásáról hozott elsőfokú ítélet ismeretében, figyelemmel a másodfokú – helyben hagyó – ítéletre is, az alábbiak szerint tájékoztatta valamennyi rendőri szervet a kapcsolódó rendezvények és események során követendő rendőri eljárásról, a jogszabályi környezetről.

A levél az elsőfokú ítélet alapján levezeti, hogy a hivatkozott egyesület „olyan tevékenységet végez, amely ténylegesen sérti egyes kisebbségek tagjainak az egyenlő emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogait”. A másodfokú ítélet kihirdetéssel jogerőre emelkedett, és az alapján jogellenes az egyesületre „utaló elnevezést használni, nevében jognyilatkozatot tenni, illetve annak képviselőjében eljárni [...], a Magyar Gárdára utaló öltözetet viselni, abban nyilvánosan megjelenni.” Kifejti továbbá, hogy jogellenes az is, „ha valaki a feloszlott szervezet nevében megtartott rendezvényen, vagy egyéb olyan rendezvényen vesz részt, amely a közvélemény számára is felismerhető módon (pl. elnevezések, szimbólumok, zászlók,

transzparenssek, öltözet, verbális kommunikáció, célok meghatározásán keresztül stb.) azonosítható a Magyar Gárdával.

Amennyiben a fenti magatartások bármelyike a Gytv. szerinti rendezvény bejelentése során merül fel, az egyeztető tárgyalás során a bejelentőt „figyelmeztetni kell magatartása, illetve a rendezvénye megtartásának jogellenességére, valamint a lehetséges következményekre”.

A rendőri fellépés módját és jogalapját tekintve a levél az alábbiakat rögzíti.

a) A Btk. 212/A. §-ában szereplő egyesülési joggal való visszaélés alapján elfogásra és előállításra kerülhet sor, ha „a helyszínen jelenlévő személyek valamelyike (aki lehet szervező, rendező, a megjelenők egyike, esetleg irányítói szerepet betöltő), a felosztatott Magyar Gárda vezetésében részt vesz. Erre utaló körülményként értékelhető pl. az intézkedés alá vont, illetve tanúként bevonható személyek nyilatkozata, a szervezet vezetésére utaló megbízatás, elnevezés, titulus, »beosztás«.”

b) Tömegosztatásra akkor kerülhet sor, ha a gyülekezési jog gyakorlása bűncselekményt vagy bűncselekményre való felhívást valósít meg. Ennek megítélése során fokozott körültekintéssel kell eljárni, elsősorban az egyének elleni intézkedések indokoltak, a tömeggel szemben csak akkor lehet fellépni, „ha az egyénekkal szembeni intézkedésre már nincsen mód, mivel a jogsértés tömegessé vált, a rendezvény egészére jellemző és a rendőri intézkedéssel a rendezvény törvényessége már nem biztosítható”.

c) Mivel a bírósági ítélet szerint a felosztatott szervezet által kifejtett tevékenység alkalmas félelemkeltésre, a szabálysértésekről szóló Szabs. tv. 142/A. §-ában nevesített garázdaság szabálysértése alapján lehet intézkedni, „ha a megvalósított tényállás alkalmas megbotránkozás vagy riadalom keltésére”. A levél hivatkozik az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontjára, miszerint az a személy állítható elő, aki a szabálysértést annak abbahagyására történő felszólítás ellenére folytatja, illetve akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni.

A levél megjegyzi, hogy az ítéleti indokolás szerint „önmagában a Magyar Gárdára utaló öltözet viselése, az abban történő nyilvános megjelenés, továbbá olyan rendezvényen való részvétel, amely a közvélemény számára is felismerhető módon azonosítható a Magyar Gárdával, már önmagában alkalmas / alkalmas lehet a garázdaság szabálysértésének megvalósítására”.

A levél szerint az intézkedés során „célszerű” felszólítani az elkövetőket az abbahagyásra, és ennek eredménytelensége esetén kerülhet sor előállításra az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja alapján.

Tekintve, hogy a garázdaság szabálysértése folytán induló eljárás bírósági hatáskörbe tartozik, „a tömeges mértékű előállítás végrehajtása előtt célszerű a bírósággal egyeztetni [...] a szabálysértési őrizetek elrendelése tárgyában”, és amennyiben a gyorsított eljárás lefolytatása akadályba ütközik, az előállításokhoz kapcsolódó cselekmények befejezését követően „indokolt lehet a szabálysértési őrizet mellőzése”.

d) A levél szerint amennyiben a fentiekén túl a kérdéses cselekmény nem csupán alkalmas félelem vagy riadalom keltésére, hanem ez ténylegesen be is következik, a Gytv. 14. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel a 2. § (3) bekezdésre, mások jogainak és szabadságának sérelme miatt – „indokolt lehet a rendezvény, illetőleg a tömeg feloszlata”.

e) A rendőri intézkedések célja minden esetben a szabálysértés és a jogsértő helyzet megszüntetése, a végrehajtás módját pedig a körülmények értékelése alapján kell meghatározni. „A döntés meghozatala előtt mérlegelendő szempont lehet pl. a résztvevők öltözete (pl. egyenruha), a helyszín sajátosságai (pl. sűrűn lakott, városias környezet, kisebbségek lakókörnyezetének közelsége), az eltávozás lehetséges módjai (pl. tömegközlekedés, gyalogos elvonulás, saját tulajdonú, illetve bérelt járművek használata).” A levél szerint „el kell kerülni azt, hogy a rendőri intézkedések célszerűtlen megválasztása miatt a jogellenes magatartás az eredeti résztvevői, szervezői szándékot túlhaladó módon, nagyobb területre terjedjen ki, vagy azt az elkerülhetetlennél jelentősebb számú személy érzékelje”.

f) A levél utal arra, hogy amennyiben a garázda magatartás erőszakkal párosul, akkor garázdaság bűncselekménye miatt szükséges intézkedni.

A Testület az országos rendőrfőkapitány nevében írt levél kapcsán tudomással bír arról, hogy azt később – 2009. július 8-án – visszavonták.

7) A helyszínen készült rendőrségi felvételen az alábbi, a panaszban foglaltak szempontjából releváns körülmények láthatóak.

Az intézkedő rendőrök először az épület előtt, a buszmegálló járdaszíkján álló személyekhez léptek oda, az ott lévő személyeket igazoltatták, majd egyiküket egy rendőrségi gépjárműhöz kísérték, átvizsgálás után a rendőrautóba ültették, és távoztak vele.

A felvétel tanúsága szerint a rendőrök az épületben, a rendezvény helyszínén is intézkedtek: tájékoztatták a jelenlévőket arról, hogy lefoglalják az ott található iratokat. A jelenlévők kérdőre vonták a fellépő rendőröket, hogy honnan tudják megállapítani, hogy közülük bárki gárdista. Tagadták, hogy a helyszínen gárdista toborzás folyna, legfeljebb a [párt] toboroz, ez utóbbit elismerték. Később a felvételen látszik, hogy a jelenlévőket igazoltatják.

A felvétel alapján rekonstruálható a következő párbeszéd. A kikerkező rendőr közli: „lakossági bejelentés érkezett, hogy itt a Magyar Gárda toboroz”. Az előadói asztalnál helyet foglalók erre azt válaszolják: nem tudják, hogy ez „mire vonatkozik, lakossági fórumot tartunk, politikai beszélgetés, kérdésekre válasz”.

A rendőr később közli: „innenől megkérem a kollégákat, hogy igazoltassanak mindenkit”. A korábban is válaszoló férfi ekkor megkérdezi a rendőröket, hogy „ezt a vádat mivel bizonyítják, én nem tagadom, sőt büszke vagyok rá, de mi bizonyítja, hogy én, vagy ő, vagy ő gárdista”. A rendőr erre azt válaszolja, hogy ezt „az eljárás folyamán fogjuk bizonyítani, most gyanú van, bűncselekmény gyanújával fogjuk megindítani az eljárást”, és kérdésre tájékoztatja a jelenlévőket arról is, hogy az épület elől elvitt személyt „szabálysértés továbbfolytatása miatt” állították elő. Közli azt is, hogy „szeretnék lefoglalni minden papírt, amit itt találunk”.

A jelenlévők közül ekkor többen kijelentik, hogy csak beszélgetés zajlott, „szó sem volt toborzásról”, mert tudták, hogy „nem lehet ma megtartani”. Az egyik résztvevő közli: „nincs gárda-toborzás, a [párt] toboroz, ezt elismerem”.

A kamera rögzíti azt a – Magyar Gárda fejlécével, „TITKOS” jelzéssel ellátott – formanyilatkozatot, miszerint: „Alulírott ... szülő (gondviselő) engedélyezem és hozzájárulok, hogy ... (név) ... (lakcím), kadét a Magyar Gárda rendezvényén, illetve rendezvényein részt vegyen.” A felvételen azonosítható továbbá egy „Magyar Gárda felvételi adatlap” elnevezésű nyomtatvány, illetve egy taglista, amelyen nevek és elérhetőségek láthatóak, továbbá a település és a „szakasz” megnevezése („Lehel vezér szakasz”). Látható mindezek mellett a [párt] „felvételi kérelem” elnevezésű nyomtatványa is.

III.

A Testület a panaszos által előadott sérelmek vizsgálatakor figyelemmel volt a hatásköri szabályait megállapító Rtv. 92. § (1) bekezdésére, amely szerint az fordulhat a Testülethez, akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette. Ezen rendelkezés értelmében ugyanis a Testület eljárása kizárólag azon rendőri intézkedésekre terjedhet ki, amelyeket a panaszossal szemben foganatosítottak, amelyek a panaszos személyét közvetlenül érintették.

A konkrét panasz kapcsán ez azt jelenti, hogy a Testület vizsgálhatta a panaszos igazoltatását, a ruházatával összefüggésben elhangzott felszólítást, a rendezvényen való részvételének korlátozását abból a szempontból, hogy azok bármelyike okozott-e a panaszosnak alapjogsérelmet, de nem állt módjában értékelní a panaszossal szembeni intézkedéseket megelőzően és azt követően a helyszínen jelen lévő más személyekkel szemben foganatosított további intézkedéseket.

Ugyancsak megjegyzi a Testület, hogy a hatáskörére irányadó szabályok a rendőri intézkedéshez kapcsolódó alapjogsérelem megállapítását teszik lehetővé, így a panaszos által kért „megfelelő kártérítés” megállapítása nem áll módjában.

IV.

A Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszolt intézkedések érintették a panaszos emberi méltóságát és tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszosi és a rendőri leírás nincs összhangban az események kezdetét illetően. A panaszos arról számol be, hogy az említett napon 8 óra 40 perckor négy rendőrautóval több civil- és egyenruhás rendőr érkezett a Városi Klub elé, és iratellenőrzés után felszólították a jelenlévőket, hogy oszoljanak, mert „a megmozdulás törvénytelen, a viselt ruházatuk tiltott, a Magyar Gárda be lett tiltva, tilos a toborzás”. A panaszos beadványából megállapítható, hogy ő a felszólítást követően a helyszínen maradt, és nem tesz említést arról sem, hogy bárki más a rendőri fellépés miatt onnan távozott volna. A panaszos beadványában nem számol be továbbá arról sem, hogy a fenti felszólításnak a rendőrök bármilyen módon megpróbáltak volna érvényt szerezni.

A rendőrségi iratok ezzel szemben nem említik oszlatás kezdeményezését. A rendőrök szerint a 9 óra 20 perckor tett bejelentés alapján három járőrpár érkezett perceken belül a helyszínre, akik ellenőrizték a bejelentésben foglaltakat, ennek érdekében a jelenlévőket igazoltatták, a továbbiakban pedig a helyszínre érkező parancsnok utasítása szerint jártak el: „figyelmeztettek, helyszínt biztosítottak, adatot gyűjtöttek, előállítottak”. A II. 6. pontban említett válaszlevél hozzáfűzi, hogy a helyszínen a rendőrök az érintettekkel közölték, hogy az intézkedések elsődleges célja a személyazonosság megállapítása az esetleges későbbi eljárások érdekében, ugyanakkor az aznap foganatosított intézkedések jogalapjaként a levél a Gytv. 14. § (1) bekezdését és a 2. § (3) bekezdését is megemlíti.

Az ellentmondásokat erre alkalmas eszközök hiányában a Testületnek nem állt módjában feloldani, így nem tudott megnyugtatóan állást foglalni abban a kérdésben, hogy oszlatásra való felszólítás valóban elhangzott-e. Figyelemmel erre, továbbá arra, hogy ha el is hangzott a felszólítás, annak a panaszos – és vélhetően a többi jelenlévő – nem tett eleget, amely magatartásuk semmiféle következménnyel nem járt, alapjogsértést a Testület ezen a hivatkozási alapon nem tudott megállapítani.

2) Az időrendi sorrendet is követve a Testületnek azt kellett megvizsgálni, hogy a panaszos igazoltatására az adott körülmények megfelelő jogalapot szolgáltattak-e.

A panaszost a csatolt iratok tanúsága szerint a 9 óra 20 perckor tett bejelentést követően kikerülő járőrök igazoltatták. A jelentés nem jelöl meg jogalapot, arra azonban utal, hogy az intézkedést a bejelentés valóságtartalmának ellenőrzésére kezdték meg a helyszínen. Ez alapján megállapítható, hogy az igazoltatás jogalapját az Rtv. 29. §-a szerinti – a közrend védelme keretében is értékelhető, de közvetlenebbül –

bűnmegelőzési, bűnüldözési cél jelentette, amely a Testület megítélése szerint megfelelő, törvényes alapot biztosított az intézkedésre.

A Testület a rendelkezésére bocsátott információk ismeretében úgy ítélte meg, hogy a panaszos igazoltatásának jogszabályi alapja a jelentésben foglalt hivatkozásnak megfelelően biztosítva volt. A rendőrségre arról érkezett ugyanis bejelentés, hogy a bíróság által két nappal korábban jogerősen felosztatott Magyar Gárda tart összejövotelt a panaszban említett helyen és időben, tehát fennállt a lehetősége annak, hogy valamely jogellenes magatartás, így például a Btk. 212/A. §-ába ütköző egyesülési joggal visszaélés tényállása megvalósul.

A Btk. 212/A. §-a értelmében „aki a bíróság által felosztatott társadalmi szervezet vezetésében vesz részt, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg, vétséget követ el”. A Btk. – Complex Kiadó Kft. Jogtárában elérhető – kommentárja szerint „a Btk. 212/A. §-ban rögzített bűncselekmény csak szándékos elkövetés esetén büntetendő. Az elkövető tudatában kell legyen annak, hogy a társadalmi szervezet felosztatását kimondó bírósági határozat jogerőre emelkedett.” A HVG-Orac által kiadott büntetőjogi szakkönyv vonatkozó fejezete szerint a „bűncselekmény szándékosan követhető el, amelyhez annak ismerete szükséges, hogy a társadalmi szervezetet a bíróság jogerősen feloszlatta” (Dr. Belovics Ervin – Dr. Molnár Gábor – Dr. Sinku Pál: Büntetőjog. Különös rész. Harmadik, átdolgozott kiadás. HVG-Orac, Budapest, 2003, 241. o.).

A jogirodalom szerint tehát a felosztatásról hozott döntés jogerőre emelkedésétől kezdve állapítható meg a cselekmény elkövetése (amennyiben az esetleges elkövető tudatában van e ténynek). Ez az értelmezés a védett jogi tárgyat – a Complex-kommentár szóhasználatával élve „a közösségi élet és a közigazgatás rendjét, valamint a bírósági döntés tekintélyét” – figyelembe véve indokolt, hiszen e jogi tárgyakat sérti minden olyan magatartás, amely a jogerősen felosztatott szervezet továbbműködtetésére, és egyúttal a jogerős ítélettel való szembeszegülésre irányul.

Indokolt volt ezért a bejelentésben megjelölt helyszínen tartózkodó személyek – köztük a panaszos – otléte okának tisztázása, ennek keretein belül személyük azonosítása.

A Testület hangsúlyozza, hogy az igazoltatáshoz szükséges gyanú szintje enyhébb, mint a büntetőeljárásban használt gyanú-fogalom. Az Rtv. 29. §-a szerinti igazoltatáshoz szükséges gyanút pedig kétség kívül megalapozta az a körülmény, hogy a gárdista-toborzást korábban valóban meghirdették a kérdéses időpontra (erről a panaszos is említést tesz), továbbá hogy a jelenlévők öltözete és előadásai szintén utaltak arra, hogy a rendezvény a Magyar Gárdával kapcsolatba hozható. A gyanút utóbb erősítette, hogy a helyszínen ténylegesen felleltek gárdista toborzásra utaló iratokat.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése szerint a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli, „ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”. A kifejtettek szerint fennálló gyanú a Testület álláspontja szerint az intézkedési kötelezettséget a konkrét esetben határozottan megalapozta

A fentiek szerint a Testület a panaszos igazoltatásával összefüggésben jogsérelmet nem állapított meg.

3) A panaszos sérelmezte, hogy az igazoltatás közben az eljáró rendőrök felszólították, hogy az általa viselt és a Magyar Gárda jelvényével díszített pólóinget vegye le, mivel azon „tiltott jelkép” látható. Ennek a panaszos eleget tett, az inget levetette, majd kifordítva öltötte magára, és így viselte a lakossági fórum ideje alatt.

A panaszos által említett eseményekről a rendőri jelentés nem számol be, ellenben a rendőrség II. 5. pontban részletezett válaszlevele szerint a panaszossal – személyazonosságának ellenőrzésén túl – közölték szabálysértést követ el azáltal, hogy a Magyar Gárdára utaló öltözetet visel, és figyelmeztették, hogy amennyiben azt „tovább folytatja”, előállítják. A válaszelevél hivatkozik továbbá a Szabs.tv. 142/A. §-ában foglalt garázdaság tényállására, mint a helyszínen tartózkodókkal szemben alkalmazott intézkedések – egyik – jogalapjára. A Szabs.tv. 142/A. § (1) bekezdése szerint garázdaság szabálysértését követi el, aki „olyan kihívóan közösségellenes magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen”. [A Testület rögzíti, hogy valamely szervezet feloszlathoz kifejezetten kapcsolódó szabálysértési tényállást csak 2009. július 14-én iktatta be a vonatkozó Kormányrendelet 2009. július 17-én kezdődő hatállyal. Lásd az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szabs.r.) 10/C. §-át.]

A Testület utalni kíván arra, hogy nem járhat el szabálysértési hatóságként, szabálysértési felelősség fennállásának vagy fenn nem állásának megállapítására hatásköre nem terjed ki. Azt azonban az Rtv. 92. § (1) bekezdése alapján vizsgálnia kell, hogy a rendőrség kellő körültekintéssel és megfelelő jogalapra hivatkozva járt-e el akkor, amikor szabálysértés elkövetésére hivatkozva a panaszost a fentiek szerint felszólította ruházatának megváltoztatására.

A rendőrség a panaszolt esetben hivatkozott a 2210/09. számon 2009. július 3-án kiadott – és július 8-án visszavont – ORFK vezetői ajánlásra (lásd jelen állásfoglalás II. 6. pontját), amely feltehetően a rendőri intézkedések alapjául szolgált. Az ajánlás 3. oldalának 2. pontjában egy zárójeles rész utal arra, hogy „önmagában a Magyar Gárdára utaló öltözet viselése, az abban történő nyilvános megjelenés, továbbá olyan rendezvényen való részvétel, amely a közvélemény számára is felismerhető módon azonosítható a Magyar Gárdával, már önmagában alkalmas / alkalmas lehet a garázdaság szabálysértésének megvalósítására”.

A bíróságnak a Magyar Gárda mozgalmat feloszlató jogerős döntésével való tudatos szembeszegülés nyilvánvalóan minősülhet kihívóan közösségellenes magatartásnak. Annak a magatartás-csoportnak – vagy e magatartás-csoport egyes, hangsúlyos elemeinek – a tanúsítása, amely a bírósági ítélet szerint a Magyar Gárda feloszlásának alapját jelentette (pl. egyenruhában, katonai alakzatban való demonstráció a romák által lakott településrészeken, kirekesztő beszédek tartása), értelemszerűen egyúttal a garázdaság szabálysértési alakzatának megállapítására is alkalmas lehet, hiszen megbotránkozás, riadalom keltésére alkalmas.

Jelen esetben azonban a panaszos magatartása nélkülözötte a fenti elemeket. A rendelkezésre álló bizonyítékok szerint a panaszos nem viselt egyenruhát, hanem csupán egy olyan pólót, amely a Gárda – önmagukban be nem tiltott – szimbólumait jelenítette meg. Ebben az öltözetben egy kis létszámú, a külvilág számára a Gárdával nem azonosítható ruházatot viselő csoport tagjaként tartózkodott a városi klub előtt, ahol nem folyt semmiféle véleménynyilvánítás, így valamely társadalmi csoportra nézve sértő, fenyegető politikai kommunikáció sem.

A Testület megítélése szerint a panaszos magatartása ebben a kontextusban egyéb körülmény híján, pusztán a Magyar Gárdára utaló, a szervezet jelképeit megjelenítő – de egyenruhának nem minősíthető – öltözködés viselésével a garázdaság szabálysértési tényállását nem valósíthatta meg. A panaszos a feloszlított szervezettel való szimpatizálását olyan keretek között és módon fejezte ki, amelyekhez mérten a szabálysértési jog eszközeivel való fellépés, illetve az azzal való fenyegetés a szimbólumok viselésének formájában megnyilvánuló politikai véleménynyilvánítás jogszerűtlen korlátozásának minősül.

A panaszos által viselt ruházat a Testület megítélése szerint nem volt alkalmas arra, hogy a garázdaság szabálysértése elkövetésének gyanújára hivatkozva rendőri intézkedést alapozzon meg. Mindezek alapján a Testület megállapította a panaszos véleménynyilvánítási jogának sérelmét azon rendőri eljárás kapcsán, hogy megfelelő jogszabályi felhatalmazás nélkül szólították fel, illetve kötelezték a panaszost, hogy pólóját vegye le.

4) A panaszos beadványában sérelmezte, hogy a rendezvény helyszínén megjelent rendőrök a klubban kibérelt előadóterembe mentek, amely magántulajdon, ezért a panaszos szerint nem lett volna joguk ott intézkedni. Itt belülről bezárták az ajtót, a jelenlévőkről felvételt készítettek, igazoltatták őket – köztük a lakossági fórumra érkezett vendégeket is –, és az asztalon található papírokat elkobozták. A jelenlévőkkel a rendőrök „durván, néha kimondottan agresszíven” beszéltek, amely komoly félelmet keltett mind a szervezőkben, mind a résztvevőkben.

A fenti sérelmekkel összefüggésben a Testület az alábbi megállapításokat teszi:

A fent jelzettek szerint (lásd IV. 2. pont) a Testület a rendelkezésére bocsátott információk ismeretében úgy ítélte meg, hogy a rendőrségen tett bejelentés alapján fennállt az intézkedéshez elégséges fokú gyanúja annak, hogy a panaszban említett helyen és időben a Btk. 212/A. §-ába ütköző egyesülési joggal visszaélést követtek el.

A rendőrség így megalapozott döntést hozott, amikor a bejelentés valóságtartalmának megállapítása érdekében a helyszínre kivonult, ellenőrizte előbb az épület előtt tartózkodó személyeket, majd pedig a rendezvény helyszínén lévőket. Indokolt volt tehát a bejelentésben megjelölt helyszínen tartózkodó személyek ottléte okának tisztázása, ennek keretein belül személyük azonosítása, továbbá a rendezvény kellékeinek – az ott található iratoknak – a megtekintése is.

Az intézkedések szükségességét megerősítették a helyszínen talált (a Magyar Gárdába való belépéshez kapcsolódó) iratok, valamint az egyik jelenlévő személy nyilatkozata (miszerint ő büszkén vállalja a Gárdához tartozását, csak e tény bizonyítására nincsenek a rendőrségnek alkalmas eszközei).

Mindezek alapján a rendőrségnek a klub területén belüli fellépését a Testület jogszerűnek találta.

a) A panaszos azon felvetése kapcsán, miszerint a rendezvény nem közterületen zajlott, azért a rendőrség oda nem léphetett volna be, a Testület álláspontja a következő. Valóban megállapítható, hogy az intézkedések egy része a Városi Klubban, tehát nem közterületen zajlott. Az Rtv. a rendőrség intézkedési jogosultságát a magánlakás, továbbá a közterületnek nem minősülő egyéb hely kategóriájának bevezetésével szűkíti.

Az Rtv. 39. § (1) bekezdése értelmében a rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve a bekezdésben felsorolt eseteket. A 40. § szerint a rendőr a feladata ellátása során – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – beléphet a magánlakásnak nem minősülő egyéb helyre, és ott az intézmény rendjének lehetőség szerinti tiszteletben tartásával intézkedhet. A 97. § (1) bekezdés c) pontja szerint magánlakásnak a lakás (üdülő, nyaraló vagy a lakás céljára használt egyéb helyiség, létesítmény, tárgy) és az ahhoz tartozó nem lakás céljára szolgáló helyiség, létesítmény, bekerített terület minősül.

Megállapítható tehát, hogy a városi klub nem minősül az Rtv. szerinti magánlakásnak, mivel nem lakás céljára szolgál, így nem esik a „házijog” védelme alá, a rendőrség tehát az általános szabályok szerint intézkedhetett, illetve volt köteles intézkedni a klubhelyiségben.

Ugyanakkor leszögezhető, hogy az eljáró rendőrök bűncselekmény gyanújára hivatkozva az Rtv. 39. §-ának (1) bekezdés b) pontja alapján magánlakásban is intézkedhettek volna, e rendelkezés szerint ugyanis rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat bűncselekmény elkövetésének megakadályozása,

megszakítása, vagy a bűncselekmény elkövetőjének vagy gyanúsítottjának elfogása és előállítása céljából beléphet. A Testület itt újra utal arra, hogy nem vitás, hogy eredetileg valóban meghirdettek a helyszínre gárdista toborzást, erre vonatkozóan lakossági bejelentés is érkezett a rendőrséghez, ezért a fellépésnek a jogalapja mindenképpen megvolt.

b) A panaszos nem említi, és a rendőrségi iratok sem utalnak arra, hogy a panaszos igazoltatását a rendezvény helyszínén ismételten elvégezték volna, és a videofelvétel készítését sem saját vonatkozásában sérelmezi, ezért a Testület alapjogainak megsértését ilyen összefüggésben nem vizsgálta.

c) A panasz azon részét, miszerint a rendőrök a rendezvény résztvevőivel és a szervezőkkel durva hangnemben beszéltek, a Testület a videofelvételek megtekintése után nem tartotta megalapozottnak. Azokon ugyanis az látható és hallható, hogy a rendőrök átlagos hangnemben kezdték meg és folytatták le a klubban intézkedéseiket, agresszív fellépésre nem került sor. A Testület ezért az emberi méltósághoz való jog sérelmét nem állapította meg.

d) Annak megítélésére, hogy a rendezvény szervezőitől a rendőrök jogszabályi felhatalmazás birtokában vettek-e el iratokat a Testület hatásköre nem terjed ki. Az említett cselekmény ugyanis a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 151. § (1) bekezdése értelmében vett lefoglalásnak tekinthető, amelyre a Be. 170. § (4) bekezdése értelmében – például bizonyíték biztosítása érdekében – nyomozás elrendelése nélkül is sor kerülhet.

Ezen intézkedés ellen a Be. szerinti sajátlagos jogorvoslat vehető igénybe, hiszen a törvény 196. §-a szerint akit az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása érint, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet. A Testület állandó gyakorlata szerint a büntetőeljárás keretében elkövetett állítólagos rendőri jogsértésekkel kapcsolatos panaszokat a Testület csak akkor vizsgálhatja, ha azokkal szemben maga a Be. nem biztosít megfelelő jogorvoslati lehetőséget.

Mivel jelen ügyben nem ez a helyzet, a panasznak e részével a Testület nem foglalkozhatott.

V.

A fentiek szerint a Testület megállapította a panaszos véleménynyilvánítási és tisztességes eljáráshoz való jogának súlyos sérelmét, ezért a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2009. december 2.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület